

FORSLAG TIL ENDRING AV FORSKRIFT 16. MARS 2006 NR. 321 OM VISSE FORHOLD VEDRØRENDE DE POLITISKE PARTIENE (PARTILOVFORSKRIFTEN) – REGNSKAP, BOKFØRING OG INNBERETNING MV.

1. Høringsnotatets innhold

I dette høringsnotatet foreslår Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (departementet) med hjemmel i partiloven § 22a første ledd nærmere regler i partilovforskriften om politiske partiers og partiledes regnskap og bokføring.

I utkastet til nye forskriftsbestemmelser, blir det foreslått et regelbasert rammeverk for regnskap og bokføring som klart angir de pliktene politiske partier og partiledde har etter partiloven. I tillegg foreslås at den særskilte innberetningsplikten for valgkampbidrag også omfatter løfter om bidrag. Det er også utformet bestemmelser om verdifastsetting og tilbakebetaling av ulovlig bidrag.

Departementet vil utforme en veileder til de nye forskriftsbestemmelsene, som vil bli publisert samtidig med forskriften. Vi tar gjerne imot innspill om det er områder med spesielt veiledningsbehov.

Forskriften dekker et stort spekter av partier og partiledde med ulike organisering, drift og grad av økonomisk aktivitet. Det fremgår av utkastet at partiledde som ikke har ansatte på hel- eller deltid, men kun baserer seg på innsats fra frivillige, kan se bort fra flere bestemmelser i forskriften.

Forskriftsutkastet bygger på relevante regnskapsprinsipper og de forenklingsmuligheter som følger av regnskapsloven og regnskapsstandarden for ideelle organisasjoner. Departementet foreslår i dette utkastet ytterligere forenklinger, bl.a. knyttet til avskrivning og nedskrivning.

2. Kort om bakgrunn for reguleringen av partifinansieringen

Reguleringen av parti- og kandidatfinansiering gjennom partiloven har sin bakgrunn i rekommandasjoner fra Europarådet v/GRECO (Group of states against corruption). GRECO har som formål å forbedre medlemslandenes evne til å bekjempe korrupsjon, og gjennom gjensidig evaluering å overvåke landenes overholdelse av Europarådets antikorrupsjonsstandarder.

Europarådet v/GRECO foretok høsten 2008 en evaluering av Norge, hvor tema blant annet var evaluering av parti- og kandidatfinansieringen i medlemsland på grunnlag av Ministerkomiteens rekommandasjon Rec 2003/4 "Om felles regler mot korrupsjon i finansieringen av politiske partier og valgkamper" GRECOs evalueringsrapport inneholdt i alt seks rekommandasjoner.

Den første rekommandasjonen anbefalte følgende:

- i) at partiorganisasjonene blir pålagt å avgi årlige rapporter om utgifter, i tillegg til dagens ordning med inntektsregnskaper,*
- ii) at partiorganisasjonene plikter å sende inn informasjon om eiendeler og gjeld i høvelig grad, og*
- iii) at det etableres et standardisert skjema (med tilhørende retningslinjer, hvis nødvendig) for utarbeidelsen av denne informasjonen.*

Gjennomføring av rekommandasjonen i norsk rett forutsatte endringer i partiloven (lov 17. juni 2005 nr. 102). Regjeringen fremmet lovforslag i Prop. 140 L (2011-2012) *Endringer i partiloven*, og Stortingets lovvedtak var i samsvar med Regjeringens forslag. Endringsloven, med unntak av ny §§ 18 a, 18 b, 20 a og 20 b trådte i kraft 1. mars 2013. Ny §§ 18 a, 18 b, 20 a og 20 b trer i kraft 1. januar 2014.

3. Bakgrunnen for forskriftsforslaget

Fram til 1. mars 2013 hjemlet partiloven plikt for registrerte politiske partier og partiledde til å innberette årlige inntektsregnskaper til Statistisk Sentralbyrå (SSB). SSB er tillagt det løpende administrative ansvaret for systemet med innrapportering og publisering av regnskapsdata for politiske partier og partiledde.

Systemet med regnskaps- og bokføringsplikt og innrapportering av fullstendige regnskaper etter partiloven innføres fra og med regnskapsåret 2014. Før §§ 18 a, 18 b, 20 a og 20 b trer i kraft, må det fastsettes nødvendige forskrifter med hjemmel i partiloven § 22 a første ledd.

Partiloven av 2005 og lovendringene i 2013 gjør at det norske regelverket tilfredsstillende GRECOs standarder på dette området fullt ut. GRECOs oppfølgingsrapport om Norge kan finnes nederst på denne lenken:

<http://www.regjeringen.no/nb/dep/fad/pressesenter/pressemeldinger/2013/greco-gratulerer-noreg-med-gjennomforte-.html?id=721897>.

4. Forslag til nærmere regler om regnskaps-, bokførings- og innberetningsplikten etter partiloven

Forskriftsforslaget gjelder partienes regnskapsplikt og bokføringsplikt, dvs grunnlaget for det som skal rapporteres til Statistisk Sentralbyrå (SSB). Hva partiene skal rapportere til SSB er regulert i partiloven. Forslaget medfører derfor ingen tilleggsregler om innsyn i partifinansiering.

Forslaget innebærer ett felles regnskaps- og bokføringsrammeverk for alle partier og partiledde som i løpet av året har hatt samlede inntekter på 12 000 kroner eller mer, jf. partiloven § 18 første og tredje ledd. Partiledde med inntekter under 12 000 kroner kan

nøye seg med å avgi en erklæring om at inntektene i året har vært under dette nivået. Disse vil være unntatt fra reglene om regnskap og bokføring i sin helhet.

De største politiske partiorganisasjonene omfattes i tillegg til kravene i partiloven av regler i regnskapsloven og bokføringsloven. Forslaget medfører at oppstillingen av kostnader i resultatregnskapet, noter og spesifikasjonen av formålskapitalen/egenkapitalen i balansen endres for å oppfylle partilovens krav. Regnskapene som allerede føres i samsvar med regnskapsloven, må delvis settes opp på en annen måte. Regnskaps- og bokføringsplikten etter partiloven får ingen konsekvenser for den regnskapsføring og bokføring partiene er pålagt for å oppfylle kravene i regnskaps- og bokføringsloven.

Forskriftsbestemmelsene angir i tillegg myndighetsområdet for Partilovnemnda og Partirevisjonsutvalget. Departementet understreker at verken Partilovnemnda eller Partirevisjonsutvalget har oppfølgingsansvar for partienes og partiledenes skatte- og avgiftsplikt. Forskriftsforslaget får heller ingen konsekvenser for plikter etter lignings-, skatte- og avgiftslovgivningen.

Partiene og partiledene som omfattes av de nye bestemmelsene, må utarbeide en åpningsbalanse over eiendeler og gjeld per 1. januar 2014. Nærmere informasjon vil bli gitt ifm kunngjøringen av den vedtatte forskriften.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vises til forarbeidene til lovendringen i partiloven kap. 8 med hensyn til konsekvenser av lovendringene for SSB, Partilovnemnda, Partirevisjonsutvalget og FAD. Partiene vil være tjent med konsistent regnskapsføring og bokføring. Den relativt detaljerte forskriftsfestingen gjør det enklere for partiene og partiledene å forholde seg til regelverket.

Departementet legger til grunn at langt de fleste partier og partilag fører regnskap i dag, og at de nye bestemmelsene i stor grad innebærer en formalisering av gjeldende praksis. Partiene og partiledene må likevel benytte noe tid på å sette seg inn i og tilpasse seg kravene. Forslaget kan derved få visse administrative konsekvenser for partiene og partiledene.

7. Forslag til forskrifter

Med hjemmel i partilovens § 22 a, første ledd foreslås tre nye kapitler i partilovforskriften (2006.03.16 nr. 0321). Dette er nytt kapittel 3 *Regnskapsbestemmelser*, kapittel 4 *Bokføringsbestemmelser* og kapittel 5 *Ulovlige bidrag*. Nåværende kapittel 3 Tilbakeholdelse av partistøtte blir kapittel 6. Det vil også bli foretatt omnummerering av forskriftens øvrige bestemmelser i tråd med utkastets kapitelbaserte nummerering.

Samtlige bestemmelser i forslaget er nye (derfor ingen kursivering). Ikrafttredelsesdato er 1.1.2014 og vil bli tatt inn til slutt i forskriften.

Del 1. Virkeområde, regnskapsprinsipper og vurderingsregler

§ 3-1 Virkeområde

(1) Reglene i dette kapitlet gjelder for alle politiske partier og partiledde som har regnskapsplikt etter partiloven § 18 første ledd.

(2) Partier og partiledde som i løpet av regnskapsåret har hatt samlede inntekter på under 12 000 kroner etter fradrag av all offentlig støtte, er unntatt både fra reglene om regnskap i dette kapitlet og bokføring i kapittel 4.

(3) Partier og partiledde som ikke har ansatte, kan se bort fra reglene i § 3-3 nr. 6, § 3-7 fjerde ledd nr. 1, § 3-10 bokstav a og § 3-16 i denne forskriften.

(4) For partier og partiledde som også har regnskapsplikt etter regnskapsloven, gjelder kun § 3-6 om oppstillingsplan for resultatregnskap, §§ 3-8 til 3-17 om noter og kravet til spesifisering av formålskapital i § 3-7 (balanse).

§ 3-2 Grunnleggende krav til årsregnskapet - regnskapsprinsipper

1) Årsregnskapet skal gi et riktig bilde av partiets eller partileddeets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

(2) Årsregnskapet må oppfylle følgende krav:

- i. Inntekter skal registreres i den periode de er inntjent og utgifter skal registreres i den periode de er påløpt
- ii. Fordringer, gjeld og andre forpliktelser skal fremgå av regnskapet
- iii. Ethvert kjøp eller salg skal regnskapsføres til verdien av vederlaget
- iv. Alle inntekter og kostnader skal resultatføres. Inntekt skal resultatføres når partiet eller partiledde har fått rett til den. Utgifter skal kostnadsføres senest når regning eller krav mottas
- v. Urealisert tap skal resultatføres
- vi. Anskaffede midler og forbrukte midler skal føres brutto

(3) Alle bidrag skal føres som inntekt i resultatregnskapet. Bidrag som er tilbakebetalt til giver eller overført til statskassen etter partiloven § 17a fjerde ledd, skal ikke tas med.

(4) Løfter om bidrag skal inntektsføres når følgende vilkår er oppfylt:

- i. Partiet eller partiledde har juridisk rett til bidraget
- ii. Bidraget vil med rimelig sikkerhet bli mottatt
- iii. Bidragets verdi kan måles

§ 3-3 *Vurderingsregler*

Følgende vurderingsregler skal legges til grunn når partiet eller partiledet klassifiserer sine eiendeler i årsregnskapet:

1. Eiendeler som skal brukes i tre år eller mer, regnes som "anleggsmidler". Alle andre eiendeler er "omløpsmidler".
2. Når verdien av anleggsmidler og omløpsmidler skal beregnes, skal det tas utgangspunkt i det eiendelen kostet da den ble anskaffet (anskaffelseskost). Ved kjøp regnes anskaffelseskost som kjøpspris med tillegg av kjøpsutgifter.
3. Anleggsmidler som har større verdi enn 30 000 kroner, skal balanseføres. Anleggsmidler under denne verdien skal kostnadsføres.
4. Anleggsmidler skal avskrives med et like stort beløp årlig:
  - a) Bygg og anlegg over 10, 20 eller 30 år, avhengig av hva som anses som byggets eller anleggets økonomiske levetid
  - b) Inventar over fem år
  - c) IT-utstyr over tre år
  - d) Andre eiendeler over fem år
5. For hver enkelt eiendel skal det opplyses om anskaffelseskost. Gjennomsnittlig anskaffelseskost kan benyttes dersom slik tilordning ikke er mulig.
6. Partier og partiledet skal balanseføre pensjonsforpliktelser som er uforsikret. Pensjonsforpliktelser som er forsikret skal ikke balanseføres. Premien skal anses som pensjonskostnad.
7. Partier og partiledet skal ikke balanseføre leieavtaler. Avtalt leie skal resultatføres som kostnad.
8. Vurderingsreglene gjelder også for gjeld

§ 3-4 *Regnskapsåret*

Regnskapsåret er 12 måneder og følger kalenderåret. I forbindelse med nyetablering eller avvikling av partier eller partiledet, kan regnskapsåret være kortere eller lengre enn 12 måneder, men høyst 18 måneder. Det samme gjelder ved omlegging av regnskapsår.

Del 2. Årsregnskapet - oppstillingsplaner

§ 3-5 *Årsregnskapet*

Årsregnskapet skal inneholde resultatregnskap, balanse og noteopplysninger.

§ 3-6 *Oppstillingsplan resultatregnskap*

Resultatregnskapet skal stilles opp slik:

1. Anskaffede midler
  - Offentlig støtte
    - a) Statlig støtte etter partiloven §§ 11-13
    - b) Kommunal/fylkeskommunal partistøtte
    - c) Annen offentlig støtte
  - Inntekter av egen virksomhet

- d) Kontingentinntekter
- e) Inntekter fra lotteri, innsamlingsaksjoner og lignende
- f) Kapitalinntekter
- g) Inntekter fra forretningsvirksomhet
- h) Andre inntekter

Bidrag fra andre

- i) Privatpersoner
- j) Kommersielle foretak
- k) Organisasjoner i arbeidslivet
- l) Andre organisasjoner, foreninger og sammenslutninger, institusjoner, stiftelser og fond
- m) Andre

Interne overføringer

- n) Overføringer fra andre partiledd

2. Forbrukte midler

- o) Administrasjonskostnader
- p) Kostnader i forbindelse med partiaktiviteter
- q) Valgkampkostnader
  - i. Markedsføringstiltak
  - ii. Andre kostnader
- r) Overføringer til andre partiledd

3. Årets aktivitetsresultat

4. Tillegg/reduksjon formålskapital

- s) Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner
- t) Formålskapital med selvpålagte restriksjoner
- u) Annen formålskapital

§ 3-7 *Oppstillingsplan for balansen*

Balansen skal stilles opp slik:

Eiendeler:

(1) Anleggsmidler

- 1. Bygg og anlegg
- 2. Inventar
- 3. Datautstyr
- 4. Andre eiendeler

(2) Omløpsmidler

- 1. Varelager
- 2. Kundefordringer
- 3. Andre kortsiktige fordringer
- 4. Kasse og bank

Formålskapital og gjeld:

(3) Formålskapital

1. Formålskapital med eksternt pålagte restriksjoner
2. Formålskapital med selvpålagte restriksjoner
3. Annen formålskapital

(4) Langsiktig gjeld

1. Pensjonsforpliktelser
2. Annen langsiktig gjeld

(5) Kortsiktig gjeld

4. Leverandørgjeld
5. Skyldige offentlige avgifter
6. Annen kortsiktig gjeld

Del 3. Noter

§ 3-8 Noteopplysninger

(1) I noter til årsregnskapet skal det gis opplysninger som nevnt i §§ 3-9 til 3-17.

(2) I tillegg til opplysninger som nevnt i første ledd, skal det gis opplysninger som er nødvendige for å kunne gi et riktig bilde av partiets eller partiledets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat og som ikke fremgår av regnskapet for øvrig.

§ 3-9 Bidrag og avtaler mv.

(1) Dersom en bidragsyter i løpet av perioden har gitt ett eller flere bidrag til partiets hovedorganisasjon som til sammen utgjør en verdi av 35 000 kroner eller mer, skal det i årsregnskapet gis opplysninger om bidragets verdi og bidragsyterens identitet. Det samme gjelder for bidrag til partiledde på fylkeskommunalt nivå som til sammen utgjør en verdi av 23 000 kroner eller mer, og bidrag til partiledde på kommunalt nivå som til sammen utgjør en verdi på 12 000 kroner eller mer. Bidrag til partienes ungdomsorganisasjoner følger reglene for bidrag til morparitet på tilsvarende nivå. Privatpersoner skal identifiseres med navn og bostedskommune. Andre bidragsytere, långivere eller sponsorer skal identifiseres med navn og postadresse.

(2) Det skal opplyses om det er inngått politiske eller forretningsmessige avtaler med noen bidragsytere, uavhengig beløpsgrense. Bidragsyters identitet skal oppgis i samsvar med pkt. 1 siste punktum.

(3) Det skal opplyses om sponsoravtaler dersom verdien av ytelsen(e) fra den det er inngått sponsoravtale med, overskrider beløpsgrensene i pkt. 1. Sponsors identitet skal oppgis i samsvar med pkt. 1 siste punktum.

(4) Det skal opplyses om bidrag til organisasjoner eller enheter som direkte eller indirekte kontrolleres av eller på annen måte er knyttet til parti eller partiledde som nevnt i partiloven § 1, dersom samlet verdi overskrider beløpsgrensene i pkt. 1. Bidragsyters identitet skal oppgis i samsvar med pkt. 1 siste punktum.

(5) Dersom partiet eller partiledde har inngått låneavtale, skal det opplyses om långivers identitet og lånebeløpet dersom låneavtalens pålydende verdi overskrider

beløpsgrensene i pkt. 1. Långivers identitet skal oppgis i samsvar med pkt. 1 siste punktum.

§ 3-10 *Spesifisering av kostnader etter art*

Partier og partiledde skal i tillegg til å gi en fullstendig oversikt over kostnader fordelt på aktiviteter, gi en oversikt over kostnadene etter art. Fordelingen skal gjøres slik:

- a. Lønnskostnader
- b. Varekostnader
- c. Kostnader til anskaffelse av tjenester
- d. Avskrivninger og nedskrivninger
- e. Finanskostnader
- f. Overføringer til andre partiledde

§ 3-11 *Fordringer, gjeld og garantiforpliktelser*

(1) Partier og partiledde skal i årsregnskapet opplyse om midler det har til gode (fordringer) og om alle langsiktige og kortsiktige gjeldsposter. Motpart og beløp skal spesifiseres.

(2) I årsregnskapet skal det opplyses om summen av garantiforpliktelser, herunder pant, som ikke er regnskapsført.

§ 3-12 *Ytelser, lån og sikkerhetsstillelse til ledende personer og revisor*

(1) Det skal i årsregnskapet opplyses om samlede ytelser til henholdsvis lønn, pensjonsforpliktelser og annen godtgjørelse til fast ansatt leder av partiet eller partiledde, styreleder og samlet for styret for øvrig. Det skal opplyses om godtgjørelse til revisor, dersom partiet eller partiledde benytter revisor.

(2) Lån eller sikkerhet til fordel for fast ansatt, leder av partiet eller partiledde, styret eller annet styremedlem skal spesifiseres.

§ 3-13 *Antall ansatte og medlemmer*

(1) Det skal i årsregnskapet opplyses om gjennomsnittlig antall ansatte og/eller årsverk i partiet eller partiledde.

(2) Det skal opplyses om antall medlemmer ved årets begynnelse og ved årets slutt. Opplysninger om antall medlemmer skal ikke innberettes til SSB.

§ 3-14 *Anleggsmidler*

Partier og partiledde skal i årsregnskapet gi følgende opplysninger for summen av anleggsmidler:

1. Anskaffelseskost
2. Tilgang og avgang i løpet av regnskapsåret
3. Samlede avskrivninger
4. Årets avskrivninger

§ 3-15 *Eierandeler i selskaper og andre organisasjoner*

Partier og partiledde skal i årsregnskapet opplyse om eierandeler i og andre former for tilknytning til selskaper og organisasjoner. Opplysningene skal spesifiseres slik:

1. Eierandel eller tilknytning
2. Navn på selskap eller organisasjon
3. Eventuell bokført verdi på eierandelen i balansen

§ 3-16 *Pensjonsforpliktelser*

(1) Partier og partiledde skal i årsregnskapet opplyse om alle pensjonsforpliktelser partiet eller partiledde har overfor ansatte.

(2) Det skal opplyses om pensjonsforpliktelsene er innskudds- eller ytelsesbasert eller en kombinasjon av disse.

(3) Dersom pensjonsforpliktelser er ytelsesbasert, skal det opplyses om samlet pensjonsforpliktelse samt om ordningen er forsikret eller ikke.

§ 3-17 *Avvikling*

Er det besluttet å avvikle partiet eller partiledde, skal det gis opplysninger om dette i årsregnskapet.

Nytt kapittel 4 Bokføringsbestemmelser

§ 4-1 *Virkeområde*

(1) Reglene i dette kapitlet gjelder for alle politiske partier og partiledde som har bokføringsplikt etter partiloven § 18 første ledd.

(2) Partier og partiledde som ikke har ansatte, kan se bort fra reglene i § 4-10 (dokumentasjon av lønn) og § 4-11 (reiseutgifter) i denne forskriften.

(3) Reglene i dette kapitlet gjelder ikke for partier og partiledde som har bokføringsplikt etter bokføringsloven.

(4) Dokumentasjon og spesifikasjoner etter dette kapitlet skal ikke innberettes til SSB.

§ 4-2 *Grunnleggende bokføringsprinsipper*

(1) Bokføring, spesifikasjon, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger skal oppfylle følgende krav:

1. Partier og partiledde skal ha et ordentlig og oversiktlig regnskapssystem som gjør det mulig å produsere årsregnskapet med nødvendige spesifikasjoner.
2. Alle transaksjoner og andre regnskapspliktige disposisjoner skal bokføres på en fullstendig måte i regnskapssystemet.
3. Bokførte opplysninger skal være resultat av faktisk inntrufne hendelser eller regnskapspliktige vurderinger og skal gjelde det regnskapspliktige partiet eller partiledde.
4. Opplysninger skal bokføres og spesifiseres korrekt og nøyaktig.

5. Bokførte opplysninger skal være dokumentert på en måte som viser at de gjelder partiet eller partiledet.
6. Det skal foreligge toveis kontrollspor mellom dokumentasjon, spesifikasjoner og årsregnskapet.
7. Dokumentasjon, spesifikasjoner og årsregnskap skal oppbevares i minst fem år, jf partiloven § 18 b annet ledd. Oppbevaring skal skje i en form som gjør det mulig å lese materialet. Alt regnskapsmateriale skal på en forsvarlig måte sikres mot urettmessig endring, sletting eller tap.

§ 4-3 *Spesifikasjoner i tilknytning til årsregnskapet*

For hvert regnskapsår skal partiet eller partiledet kunne utarbeide:

1. Bokføringsspesifikasjon:
Dette omfatter alle bokførte opplysninger, tilordningskoder og andre relevante behandlingskoder. Systemgenererte poster kan fremkomme som totaler dersom de er lett kontrollerbare.
2. Kontospesifikasjon:
Spesifikasjonen skal omfatte alle kontoer for regnskapsåret. Hver konto skal angi kontokode og kontonavn, alle poster i ordnet rekkefølge med dokumentasjonsdato og dokumentasjonshenvisning, andre relevante behandlingskoder samt inn- og utgående saldo.
3. Kundespesifikasjon:
Spesifikasjonen skal omfatte alle transaksjoner med kunder per periode. Kundens kode og navn, alle poster i ordnet rekkefølge med dokumentasjonsdato og dokumentasjonshenvisning og inn- og utgående saldo skal fremgå.
4. Leverandørspefifikasjon:
Spesifikasjonen skal omfatte alle transaksjoner med leverandører per periode. Leverandørens kode, navn og organisasjonsnummer, alle poster i ordnet rekkefølge med dokumentasjonsdato og dokumentasjonshenvisning og inn- og utgående saldo skal fremgå.

§ 4-4 *Bokføring og ajourhold*

(1) Partier og partiledet skal bokføre alle opplysninger som er nødvendige for å oppfylle regnskapsplikten og innberetningsplikten til SSB etter partiloven § § 18 til 20 b.

(2) Bokføring skal skje så ofte som transaksjonenes art og omfang tilsier.

Bokføringen skal være á jour innen fristen for innberetning til SSB.

(3) Kontanttransaksjoner skal registreres samme dag.

§ 4-5 *Retting av opplysninger*

(1) Bokførte opplysninger skal ikke endres eller slettes etter at fristene for ajourhold i § 4-4 annet ledd er utløpt. Etter at fristen er utløpt, kan retting bare skje med ny, dokumentert postering. Slike korreksjoner skal skje ved at den opprinnelige posteringen i sin helhet reverseres.

(2) Når opplysninger slettes, skal dette fremgå av dokumentasjonen eller spesifikasjonen.

(3) Endringer i bokførte opplysninger som har betydning for innberetningspliktige forhold etter partiloven kapittel 4, må særskilt rapporteres til SSB hvis det allerede er avgitt innberetning for regnskapsåret.

§ 4-6 Dokumentasjon av bokførte opplysninger

(1) Bokførte opplysninger skal være dokumentert. Dokumentasjonen skal ha korrekt og fullstendig innhold og vise at bokførte opplysninger er riktige. Dokumentasjonen skal ikke endres etter utstedelse. Dersom dokumentasjonen består av flere dokumenter skal det være referanse fra primærdokumentet til øvrige dokumenter.

(2) Bokførte opplysninger skal lett kunne følges fra dokumentasjon via spesifikasjon frem til pliktig regnskapsrapportering. Tilsvarende skal det med utgangspunkt i pliktig regnskapsrapportering være lett å finne tilbake til dokumentasjonen for de enkelte bokførte opplysningene.

(3) Dokumentasjonen skal være systematisert på en måte som gjør det mulig å kontrollere at den er fullstendig.

§ 4-7 Dokumentasjon av salg av varer og tjenester

(1) Dokumentasjon av salg av varer og tjenester skal minst inneholde:

1. Nummer og dato for utstedelse av dokumentasjonen
2. Angivelse av selgende og kjøpende part
3. Ytelse og omfang
4. Tidspunkt og sted for levering av ytelsen
5. Vederlag og betalingsforfall

(2) Salgsdokumentasjon skal være merket slik at fullstendig registrering av salg kan dokumenteres. Salgsdokumentet skal utstedes av partiet eller partiledet og ikke senere enn i det kalenderår leveringen finner sted.

§ 4-8 Dokumentasjon av kontantsalg

Kontantsalg er i denne forskriften ethvert salg der kjøpers betalingsforpliktelse overfor partiet eller partiledet gjøres opp ved levering. Dette gjelder også ved bruk av bankkort eller kredittkort.

1. Partier eller partiledet som bruker kassaapparat skal registrere kontantsalg fortløpende på kassaapparat, terminal eller annet likeverdig system og dokumentere kontantsalget ved daterte, nummererte summeringsstrimler (kassaruller) eller tilsvarende rapport. Kassaapparatet skal kunne skrive salgsdokumentasjon (kvittering) til kunden for hvert salg, og beløpet som registreres skal være lett synlig for kunden med mindre det er vanskelig gjennomførbart. Kvittering skal alltid skrives ut når beløpet som registreres på kassaapparatet ikke er lett synlig. Det skal daglig utarbeides daterte nummererte summeringsstrimler (z-rapporter) eller tilsvarende rapporter over opplysninger som er registrert på kassaapparatet, terminal eller likeverdig system. Dokumentasjon av kontantsalg sammenholdt med daglig

opptelling av kassabeholdning skal dateres, og det skal fremgå hvem som har foretatt opptelling av kassabeholdningen. Eventuelle differanser skal forklares.

2. Partiet eller partiledet kan dokumentere kontantsalg fortløpende i innbundet bok der sidene er forhåndsnummerert eller ved gjenpart i form av daterte forhåndsnummererte salgsbilag. Som daterte forhåndsnummererte salgsbilag regnes også forhåndsnummererte billetter/lodd. Det skal fremgå av salgsbilaget i hvilken grad det er gitt rabatt. Dokumentasjonen av kontantsalget må vise ut- og innleverte kontanter. Oppgjørene skal telles og signeres av to personer.

§ 4-9 Dokumentasjon av kjøp

(1) Dokumentasjon av kjøp er salgsdokumentasjonen som selger har utstedt. Dokumentasjonen må inneholde opplysningene som fremgår av § 4-7 i denne forskriften. Dersom kjøper ikke er angitt, skal den som har foretatt kjøpet påføre formålet eller bruksområdet for varen(e) eller tjenesten(e).

(2) Dokumentasjonen skal dateres og signeres. Ved kjøp som er lagt ut av en person tilknyttet partiet eller partiledet, skal denne signere, datere bilaget og påføre formålet eller bruksområdet for varen eller tjenesten. All dokumentasjonen skal oppbevares sammen med kassekvitteringen(e).

(3) Hvis mottatt salgsdokumentasjonen er uriktig eller på annen måte ikke tilfredsstillende, må partiet eller partiledet kreve ny salgsdokumentasjon. Hvis dette ikke lar seg gjøre, må det kunne sannsynliggjøres at kjøpet er en reell utgift for partiet eller partiledet.

§ 4-10 Dokumentasjon av lønn

(1) Dokumentasjon av lønn og andre oppgavepliktige ytelser, samt forskuddstrekk og utleggstrekk etter skattebetalingsloven, skal vise ytelsene pr. motpart. Dette gjelder også når det er gitt pålegg om trekk i en ytelse som ikke er gjenstand for forskuddstrekk. Følgende opplysninger skal fremgå av dokumentasjonen:

- a) fødselsnummer
- b) navn og stilling
- c) skattekommune
- d) tabellnummer og/eller den trekkprosent som står på skattekortet.

(2) Dersom skattekortet ikke er levert og opplysninger som skal fremgå av skattekortet ikke på annen måte er mottatt av partiet eller partiledet, skal dokumentasjon vise navn og nummer på den kommunen hvor mottakeren av ytelsen (motparten) oppgir at vedkommende var bosatt 1. november i året før trekkåret. Dersom mottaker av ytelsen (motparten) er utenlandsk og ikke var bosatt i Norge 1. november i året før trekkåret, skal dokumentasjonen vise hvilken kommune vedkommende bosatte seg i ved ankomsten til Norge.

(3) Har partiet eller partiledet mottatt pålegg om trekk i medhold av skattebetalingslovens kapittel 14, skal dokumentasjonen også inneholde opplysninger om:

- a) hvem som har gitt pålegget
- b) når pålegget er mottatt
- c) beløpet som trekket skal dekke
- d) inntektsåret som pålegget om trekk gjelder
- e) trekkprosenten eller det beløp som skal trekkes for hver utbetalingsperiode

(4) For hver periode med pliktig regnskapsrapportering av forskuddstrekk og utleggstrekk etter skattebetalingsloven, skal dokumentasjonen inneholde følgende opplysninger pr. motpart:

- a) dato for utbetaling av ytelser og om mulig det tidsrom ytelsen knytter seg til
- b) brutto ytelse, eventuelt med opplysninger om antall godtgjorte timer hvis dette er aktuelt
- c) eventuelt tillegg for naturalytelser som det skal foretas trekk i
- d) fradrag etter skattebetalingsloven § 5–9
- e) trekkgrunnlaget
- f) størrelsen på foretatte forskuddstrekk og utleggstrekk etter skattebetalingsloven

(5) For ansatte som helt eller delvis godtgjøres på timebasis, skal i tillegg følgende opplysninger være dokumentert pr. motpart:

- a) dato for utført arbeid
- b) antall timer den aktuelle dato
- c) sum timer for den aktuelle perioden

(6) Dokumentasjon av lønn mv. skal utstedes senest på det tidspunkt det er anledning til å få de aktuelle ytelsene utbetalt.

(7) Lønssystemets oppbygging og funksjoner skal beskrives på en måte som er lett å forstå.

§ 4-11 *Reise- og oppholdsutgifter*

(1) Det skal fremgå av dokumentasjon av reise- og oppholdsutgifter hvem utgiftene omfatter, hva formålet med reisen har vært og hvilke arrangement den reisende har deltatt på. Dokumentasjonen skal også være i samsvar med aktuelle regler i kapittel 5 i forskrift 21. desember 2007 nr. 1766 til utfylling og gjennomføring mv. av skattebetalingsloven.

(2) Den ansatte må legge ved kvittering eller andre originalbilag, som dokumenterer utgiftene. For billettløse reiser må utgiftene legitimeres ved reisebeskrivelse fra reiseselskapet som gir opplysninger om foretatte reiser med angivelse av arbeidstakers navn og adresse, tid og sted for avreise og ankomst samt pris. Refusjon til dekning av utgifter ved kjøp av billettløse reiser i form av kort som gjelder et begrenset antall reiser må også legitimeres med faktura fra reiseselskapet.

(3) Trekkfrie utgiftsgodtgjørelse til kost må legitimeres med en fortløpende oppstilling (reiseregning) over hvordan arbeidstaker har innrettet seg under arbeidsoppholdet/tjenestereisen. Oppstillingen (reiseregningen) skal inneholde følgende opplysninger:

- i. Den reisendes navn og adresse og underskrift
- ii. Dato og klokkeslett for avreise og hjemkomst for hvert arbeidsopphold/tjenestereise eller pendlers reise ved besøk i hjemmet

- iii. Formålet med reisen
- iv. Navn og adresse på overnattingssted/utleier, og ved flere overnattingssteder også dato for overnattingene

(4) Godtgjørelse som ikke overstiger Skattedirektoratets forskuddssats for hybel/brakk med kokemuligheter er i sin helhet fritatt for forskuddstrekk selv om navn og adresse på overnattingssted/utleier ikke oppgis, og type hotell, pensjonat eller annet nærmere angitt.

(5) Bilgodtgjørelse må legitimeres med en fortløpende oppstilling (reiseregning) som utarbeides av arbeidstakeren. Reiseregningen må minst inneholde følgende opplysninger:

- i. Den reisendes navn og adresse og underskrift
- ii. Dato for avreise og hjemkomst for hvert arbeidsopphold/tjenestereise
- iii. Formålet med reisen
- iv. Fremstilling av reiseruten med angivelse av lokal kjøring på oppdragsstedet og årsaken til eventuelle omkjøringer, og
- v. Lokalt utkjørt distanse beregnet på grunnlag av bilens kilometerteller (evt. trippteller) ved begynnelsen og slutten av hvert arbeidsopphold/tjenestereise.

§ 4-12 *Betalingstransaksjoner*

Dokumentasjon av betalingstransaksjoner som ikke gjelder kontante kjøp og salg, skal vise betaler og mottaker av betalingen.

§ 4-13 *Dokumentasjon av andre regnskapsmessige disposisjoner*

Dokumentasjon av andre regnskapsmessige disposisjoner skal vise årsaken til at disposisjonen gjennomføres og bokføres. Når disposisjonen er en korleksjon av en bokført opplysning, skal det påføres en gjensidig referanse mellom den nye og den opprinnelige dokumentasjonen så langt det er praktisk mulig.

§ 4-14 *Dokumentasjon av balansen*

(1) I tilknytning til årsregnskapet skal alle balanseposter dokumenteres. For eiendeler gjelder dette de som er verdt mer enn 30 000 kroner og som har mer enn tre års forventet levetid, jf § 3-3 i denne forskriften. Dette inkluderer også varer for salg som partiet har på lager.

(2) Beregningsmåten for de spesifiserte verdiene skal fremgå. Dokumentasjonen skal være datert. Det skal fremgå hvem som har foretatt opptellingen. Originale tellelister på papir skal oppbevares som en del av dokumentasjonen.

(3) Dokumentasjon av bankinnskudd og lånegjeld skal inneholde oppgaver fra finansinstitusjoner over mellomværende. Kontantbeholdninger skal telles ved årets slutt. Opptellingen skal dokumenteres. Det skal fremgå hvem som har foretatt opptellingen og på hvilket tidspunkt. Eventuelle differanser skal forklares.

§ 4-15 *Oppbevaring*

(1) Som oppbevaringspliktig regnskapsmateriale regnes:

- i. årsregnskap, annen pliktig regnskapsrapportering og eventuell revisjonsberetning
- ii. spesifikasjoner av pliktig regnskapsrapportering
- iii. dokumentasjon av bokførte og slettede opplysninger og dokumentasjon av balansen
- iv. eventuelle brev fra revisor
- v. alle politiske eller foretningmessige avtaler som partiet eller partiledet har inngått med bidragsyter (e). Andre avtaler av mindre betydning kan unntas
- vi. korrespondanse som gir vesentlig tilleggsinformasjon i tilknytning til bokført opplysning

(2) Regnskapsmaterialet som nevnt i første ledd skal oppbevares i fem år etter regnskapsårets slutt.

(3) Oppbevaringspliktig regnskapsmateriale skal oppbevares ordnet og være betryggende sikret mot ødeleggelse, tap og endring. Regnskapsmaterialet skal kunne fremlegges i hele oppbevaringstiden i en form som muliggjør etterkontroll. Regnskapsmaterialet skal være tilgjengelig i lesbar form og skal kunne skrives ut på papir i hele oppbevaringsperioden. Det skal foreligge sikkerhetskopi av elektronisk regnskapsmateriale.

Nytt kapittel 5 Ulovlige bidrag

§ 5-1 Verdifastsetting av ulovlige bidrag og overføring til statskassen

(1) Partier eller partiledet kan verken direkte eller indirekte nyttiggjøre seg ulovlig mottatte bidrag. Som "nyttegjøring" regnes også fullstendig eller delvis overføring av ulovlig bidrag eller avkastning til andre partiledet, organisasjoner eller enheter i partiorganisasjonen.

(2) Ved fastsetting av verdien av det ulovlige bidraget som skal overføres til statskassen, skal det også tas hensyn til avkastning eller endring av kjøpekraft. Partilovnemnda kan ved skjønn fastsette verdien av avkastning eller endringer i kjøpekraft for ulovlige bidrag.

(3) Ulovlige bidrag som ikke tilbakebetales giver innen fire uker skal overføres til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets bankkonto 7694.05.00598. Overføringen skal merkes «Partiloven § 17a». Departementet skal inntektsføre overføringen mot statskonto 5392900 Tilfeldige inntekter.